

BARANGOLÁS A St. JAMES STREETEN

Irtá HORDÓSY IVÁN

A montreáli St. James Street körülbelül ugyanazt a szerepet tölti be Kanada gazdasági életében, mint a newyorki Wall Street Amerikában. Hasonló pénzügyi hatalmasságok és oligarchák valamennyi országban vannak, akiknek szavától nagyon sok függ a nemzet egész jövője. Ezek a hatalmasságok — épen a rendelkezésükre álló óriási pénzügyi erőket folytonan rengeteg konstruktív erőt rejtnek magukban, de hatalmukat épen úgy felhasználhatják rombolásra vagy építő tervek megakadályozására, mint azok keresztültelére.

Nos a St. James Street ezáltal megkötötte magát, sőt tovább ment és harchaszállt. Ha az ember bizonyos perspektívába tud felemelkedni, madártávlatból úgy látja ezt az országot, mint amelynek óriási nyugati területén állandó szorgalmas munka folyik és ennek a munkának eredményeit, az ország különleges nagy gazdagsága folytán látszólagosan kielégítő módon élvezik is a munkások, de a tulajdonképeni nagy érték a nyugati farmer veretékés munkájának legnagyobb százá- laka a Keleten, elsősorban Montreálban megállapodott pénzügyi hatalmasságok egyéni tőkét gazdagítja. Úgy ül Montreál a birodalom legkeletibb sarkában, mint az örök vámos, amelynek tudta és bejegyzése nélkül jóformán egyetlen búzaszem sem hagyhatja el az országot.

Az évek hosszú során a kikötőn keresztül átvándorolt nemzeti kincsek oly gazdaggá tették bizonyos pénzcsoportokat, hogy azok ma már az egész birodalom gazdasági életét, nemcsak kontrollálják, de jóformán diktálják. Emlékezzünk csak arra, hogy még két-három évvel ezelőtt voltak Nyugatkanadának önálló pénzügyi hatalmasságok, amelyek a legszebb jövő előtt álltak és a Nyugat szükségleteit mindjobban kezdték kielégíteni. De épen mert jók voltak és mert kezdték hatalmasságukban ki- önöni magukat, jelentettek nagy konkurenciát a keleti érdekeltségeknek, amelyek még idejekorán gondoskodtak arról, hogy ezek az önálló intézmények megszűnjenek és beolvadjanak abba a hatalmas hálózatba, amelynek szála Montreálból ágaznak szét és Montreálba térnek vissza.

De nemcsak a banküzletek terén, hanem minden fontosabb útőron, melyen keresztül átlitkett ennek a születő országnak állandóan erősödő vérkeringése, ott látjuk a Kelet pénzügyi diktátorainak kezét a vasukat, a Hudson Bay vonal kiépítésének és legújabbban a St. Laurence csatorna kimélyítési terveinek politikájában is.

Hogy a Hudson Bay vonal kiépítése ilyen, egyáltalán nem amerikai méreteken halad előre, annak legfőbb oka az, hogy a vonal kiépítése nagymértékben felszabadítja, emancipálja a nyugati farmertársadalmat és közelebb hozza ahoz az időhöz, amikor saját sorsának intézését gazdaságilag a saját kezébe veheti.

Hasonló politika nyilvánult meg, amikor az általános választásokon a keleti egyéni érdekeket védő konzervatív politika minden erejével a védővámok felemeléséért szállott harcba és a választásokból csak azért került ki veszteséggel, mert Quebec francia lakossága nemzeti politikájának a liberális párt kormányra jutása jobban megfelelt.

Mindenestre merészné az országnak, hogy a gazdasági egyensúlyra való törekvéseket bizonyos mértékig kiegyensúlyozza a nemzeti és egyéb szempontok, mert néhány érdekeltség korlátlan pénzügyi kontrolljának semmiképpen sem lehetnének egészséges következményei az ország gazdasági és politikai életére.

Itt van például a fentebb említett St. Laurence csatorna kimélyítési terve.

A cél — leegyszerűsítve — az, hogy a jelenlegi vizitukat Fort William és Montreál között alkalmasokká tegyék arra, hogy a nagy tengeri teherszállító hajók egészen Fort Williamig jöjhessenek és Montreálban ne kelljen átrakni a szállítmányokat.

Statistikusok kiszámították, hogy a terv keresztültel- tele bushelenként öt centtel tenné olcsóbbá a gabona szállítását, ami annyit jelentene, hogy az az öt cent, vagy annak legalább egy része a nyugati termelő zsebébe jutna.

A keleti pénzügyi hatalmasságok, amelyek három újság-

gal is rendelkeznek, egy a Start, mint a Gazettet valamint a Heraldot ellenkämpnyba állították, mert sokmillió bushelen- öntet elvesztéséről van szó, de emellett azt a korlátlan monopollumot is kikezdené a terv, amelyet ma ók, a Nyugat gazdasági életében gyakorolhatnak.

Talán az egységes birodalompolitika szempontjából lehetne néhány jó szót szólni a jelenlegi St. James Street-i hatalmasságok fenntartása mellett, de ugyanezen szempontból elle- ne is lehetne legalább annyi argumentumot felhozni. Mert az egységességre való törekvés rugó elsősorban az egyenlőség, igazságosság, a vagyoni és erkölcsi erők helyes megosztásában, széleskörű — nemcsak politikai és közigazgatási, de gazdasági autonómiában is keressendők, mert ha a lakosság minden te- tege elégedett, úgy nem kíván helyzetén változtatni, de ha azt látja, hogy milliók gazdasági érdekei egyes nagy érdekeltségek céljait szolgálják, úgy elveszti bizalmát az állami gépezet tiszta erkölcsi talapatában és az egységre való törekvésnek ez lenne a legveszedelmesebb ellensége.

A MAGYAR EMBER SZÍVE

Pirosfestésű karácsonyi üdvözlő kártyát küldött nekünk ma egy Orrock nevű angol farmer Dendron Saskból kérve bennünket, hogy fordítsuk le a hozzá csatolt, magyar nyelven megírt levelet. A levél a következőképpen szól:

Emlékezz az Orrock családnak 1927 évi karácsonyi ünnepek alkalmával.

Te ember, egy nagy nemzet fia. Ki engem a porból felszedtetél! S apítottál, mint saját gyermeked. Aldott kezid melyek a calgork téiben, hányszor megóvták engemet a hideg ellen. És te aranyzöld asszony ki anyám helyett, anyám voltál. Engedjétek ti meg, hogy jószágot emléket magammal vihessem. Fizetni érte nem tudok. Nincs nekem semmim, bánatomon kívül, amit egy átok rakott rám. Ha majd valaha jobbra fordul sorsom, a szere- teteket viszonzni fogom. Addig fog- gaszátok köszönetemet és kívánok sok boldog karácsonyi ünnepet. A gyermekeiteknek, kik testvéreként szer- tetek, kívánok hosszú, gondtalan éle- tet. A boldogot én hírből ismerem. S talán! Valaha boldog volt ősapám. Mikor három tenger most országom határát. Ünökjám! — Koldus ván- dor lett! S országokat jár. Hol itt, hol ott próbál szerencsét. Am minden hiá- ba, mert ott van a nyomában a Trianon átká.

Kelt Dendron, 1927 december 23-án. Igaz szívvel jegyzé OKRÓSI J. D. RUDOLF magyar bevándorló munkás. A levelet lefordítottuk angolra és elküldöttük Orrockéknak. Egy idegen családdal több lesz, amely a magyar ember tiszta, mélyszéges szívét és a magyar nemzet nagy fájdalomát megismeri.

Reginában is megalakult a Magyar Szövetség helyi csoportja

JEGYZŐKÖNYV

Felvételett 1927. január 2-án Reginában a „Magyar Egylet” helyiségében. Jelen voltak: az alulírottak. Tárgyaso- szint: „A Kanadai Magyar Szövetség” regionalis helyi csoportjának a megalakítása.

Dr. Jánossy István az előkészítő bizottság nevében széleskörűen ismer- tette a „Magyar Szövetség” céljait, mire a jelen voltak egyhangulag a Kanadai Magyar Szövetség regionalis csoportjának megalakulását határozzák el.

Göröncsér József indítványára köz- felkeltőtálat Dr. Jánossy Istvánt egy- hangulag választják meg elnökké, egy- szintén egyhangulag Kovács Sándort jegyzővé, Rimóczy Andrást pénztár- nokká és Kádai Bélát ellenőrré. Az ujo- nan megválasztott tisztikar a gyűlés

vezetését átvéve először is ker- te a nagygyűlésen való képviselőjének a kinevezését. Köszölkeltással Dr. Jánossy bizatott meg, majd tekintettel a regionalis magyarság nagy számára a gyűlés ugyancsak felhatalmazta Cal- ga Ferencet, hogy Dr. Jánossyval együtt képviselje a regionalis csoportot. Megállapodás történt azokra a mó- dozatokra, hogy mire terjedjen ki kü- lönsben a kiküldöttök figyelmé, így, hogy az alostály jövedelmének milyen százaléka adassék be a központnak, állandó jogtanácsosa legyen a szö- vetségnek, a központ Reginába tété- sék; Haydn Albert díszelőknök vá- lasztassék, esetleg jelvények készíte- senek, s általában szem előtt tartas- sék a nagygyűlésen az őszmagyar- ság érdeke.

Dr. Jánossy megköszönve a meg- jelenést az ülést bezárta. Felolvasás után helybenhagyva, a lárvá. Rimanóczy András s. k. pénztár- nok, Kovács Sándor s. k. jegyző, Dr. Jánossy s. k. elnök, Kádai Béla s. k. ellenőr. Jelen voltak: Gelencsér Jó- sef s. k. Bardutz Antal s. k. I. Mol- nár s. k. J. Csaszko s. k. Szász Bálint s. k. Kiclingstein János s. k. Kicling- stein Lajos s. k. Zubricki Ferenc s. k. György János s. k. Ifj. Pirsak Imre

s. k. Pirsak Imre s. k. Louis Sebők a. k. Kranitz Ferenc s. k. Wollner Imre s. k. Adam Gleas a. k. Jenel Márton s. k. Joe Barta s. k. Sümegi József s. k. Antal Sebestyén s. k. Hajdu László s. k. Kinyikó István s. k. Mate Ló- rinc a. k. Gabor Csiga s. k. Májel Ist- ván s. k. Frank Csiga s. k. Stiffel Er- vin s. k. J. Willics s. k. Paul Zakari s. k. Olli Pál s. k. Wollner Lápót s. k. Barabás Lukács s. k.

Kétszázezer dollár hamvadt el Calgaryban

CALGARY, Alta.

Allig aludtak ki a legali és a smo- ky-lakei tüzkatasztrófa lángjai, Al- berta egyik legszebb városában, Cal- garyban pusztítottak a lángok, melyek január 5-ől 6-ára virradóra jóformán teljesen elpusztították az Alberta Wood Preserving Co. üzemet és mint egy kétszáz ezer dolláros kárt okoztak.

A tűz a kreozottartályok felrobbanásából keletkezett és bár borzalmas, de egyáltalán nagyon látványos ese- ményben részeseitette a város lakossá- gát, amennyiben a lángok roppant ma- gasaságra szöktek fel, elégetvén a te- lepen levő összes villanypóznákat is.

A kivonult tüzoltóság valóságos hősiességgel küzdött a pusztító elem- mel és a legénység több tagja igen gyakran a legnagyobb életveszedele- met volt. T. Klipp, a gyár igazgatója kijelentette, hogy az üzemet újból fel- építik és a munkásokat haladéktalanul megkezdik.

A PÉNZES VÖLEGÉNY

Irtá: SOÓS ISTVAN, Winnipeg.

Nem hiába járt a híre, hogy Süveges Ferencnek Kisköcölben garmadában áll az ezüstpénze. Hogy hol, azt persze csak ő ma- ga tudta. De épen erre való te- kintetből keményen ki is kötötte és értékre adta elég hangos szóval mindazoknak, akiket il- letett, hogy az ő egyetlen férj- hűző Mari leányát biz nem adja akármiféle ágrólszakadt An- tinak, hanem csak olyan kérő- nek, aki a maga emberségéből le tud szelni lealább is öt ropo- gós ezresbankót az asztalára. I- lyen pedig nem minden bokor- ból került ki. De egyből aztán mégis!

Ugy történt ugyanis a dolog, hogy a kisköcöl alsó faluvégen, az ugynevezett Gyöpnön, lakott egy Roszogi Anti nevű zsellér- legény, akinek a saját és mások emlékeztetőre soha még egy ti- zes sem, nemhogy egy ezresban- kó lapult volna meg a zsebében. Esze azonban több volt, mint tíz kenyeres pajtásának együttvé- ge. Furfang és bátorság dolgá- ban pedig túltett valamennyin. S talán épen e két utóbbi tehet- ségének volt a rovására állandó, hogy a dűszagadg hírből álló Sü- veges Marira merete vetni a sze- met, igaz hogy egyelőre csak amúgy alattomban.

Egy szép napon aztán ugy e- sett, hogy Anti Advent második hetében kiment a rábaparti fü- zésbe vesszót eszedni épen a Sü- veges Ferenc földje végében. A- mint a bokorban javában vőga- zta a kosárnak, spröngnek való füveszót, egyszer csak látta, am, egy székletet táján, hogy Süveges uram bandukol arrafe-

lé nehéz szákkal a hátán, ásó- val a kezében. Az öreg meg meg- állt, s rókaszemekkel tekingetett körül, nem látja-e őt valaki. Ez Antinak szegét ütött a fejébe. Itt valami készül! Szép csende- sen visszahúzódott a dombol- dalon a sürűbe, ahonnan hasra- fekve észrevétlenül megfigyel- hette mit mivel a vén zsebrák. Ez egy ideig idestova tipródott, nézdegélt jobbra-balra, míg vég- re ugylátszott, hogy megtalál- ta az alkalmas helyet egy jól kifejtett egérfa alatt. Itt előbb hamarjában elkotorta a lehaj- lott falevelet, aztán jó mély göd- röt ásott, kibontotta a zsákok, melyből egy jókora pocokos fa- zeket húzott elő, rajta a megfe- lelő cserepfordóval. A fazekat le- bocsátotta a gödörbe, betemet- te földdel, és újból behintette száraz falevéllel, hogy netalán arra járó senki emberfiának se tűnjék fel, mit rejtett ő oda. Dol- ga végeztével letörölte homlo- káról a verejtéket, megegyszer óvatosan körülnézett, s mint a tolvaj, suttymban hazalopako- dott.

Roszogi Anti azonban még vagy egy fél óráig hasalt a füze- ben, aztán szintén szép óvato- san fölkel, körülnézett, s mi- után teljesen tisztának látta ma- ga körül a levegőt, hamarosan munkához látott. Szerette volna megtudni, miféle halottat teme- tett el az öreg Süveges az eger- fa alá. A frissenásott gödröt csakhamar kikaparta a tíz kör- mével, a pocokos fazék előke- rült, s — ikomodta teringette! — szinig tele ezüstforintosok- kal. Hogy Süveges báyámu- sam mi okból rejtette ide ezüst- pénzét, azaz Roszogi Anti csak hamar tisztában volt. Hiszen hamar tisztában volt. Hiszen még nála szolgált, nem egyszer

hallotta az öregnek a saját szá- jából, hogy a papirosbankók csak adósevelek az állam részé- ről, amely ha esetleg csödbe jut vagy kiút a háború, akkor lüt- tek a papiros pénznek. Ez ok- ból váltatta be az öreg minden papirpénzét ezüst forintosokra. De ezeket sem bíza megőrzés végett a takarékpénztárra, mely tudvalevőleg szintén megbuk- hatik, hanem magánál tartotta egy jól megpántolt, lelakatolt vasládában. Am a hét folyamán holmi cigánynépség kirabolta a falubeli boltost, meg korsmá- rost egy éjszaka, s ettől az öreg Süveges ugy megijedt, hogy félt vezőrtött kincsét immár nem lát- ta eléggé biztosítva a láda fene- kén, hanem okosabbat nem tud-ván kigondolni, elásta a rába- parti füzesben.

Hahaha! — nevetett Roszogi Anti józüen a markába, mikor a sok ezüstforintost meg- látta, kár volna ennyi magot itt penészpáni hagyni a földben el- ásva, sokkal jobb lesz ezt innen kiemelni és okosan gyűmölcsöz- tetni. Hopp! már tudom is ho- gyan. A furfangos kosárfonó, sep- rűkötő Roszogi még azon éjjel, a decemberi sűrű köd leple a- latt leballagott edes térhével a hátán, keresztül a Cser-en a legközelebbi bankba, Kiscölbe, ahol az ezüstforintosokat egy- től-egyig beváltatta kerek ősz- szegben öt ropogós ezresban- kóra. Egy héttel utóbb pedig csi- nosan kiöltözve beállított az ő- reg Süvegeshez és szemrebe- nést nélkül megkérte a Mari lá- nya kezét, akivel alattomban, az öreg háta mögött már összeszű- rte a leveit. — Micsoda? — horkant föl az öreg az épséggel nem várt

meglepetésre, — hát te azt hi- szed, hogy ilyen ágrólszakadt zsellérlegénynek adom a lányo- mat, akinek a maga embersé- géből még rántottleves sem ke- rül mindennap az asztalára? — Hohó! Csak lassan! Az én lányomnak pénzes völegény kell. — No, ha pénz kell, az is van kedves Urambátyám, — vágta ki Anti keményen. — Pénz? Neked? Ugyan mi- ből volna neked pénz, te éhen korász, talán a kosárfonásból, seprűkötésből? — Hogy honnan, honnan nem, az-mellek. De hogy itt van a dolmányom zsebében, azt ha kell, megmutathatom. — És ezzel egymás után teregette ki az öt ezresbankót az öregnek tágrameredő szemel elé. — Ugyan Anti, az Istenért! Honnan vetted elő ezt a sok pénzt? — rimánkodott a pénz- sóvár vén golyhó. — Honnan? Hát nem látja, hogy zsebéből olvasom ki? — No de talán kölcsönkér- ted valami kötelezettséggel? — Semmi egyébbel, mint az- zal, hogy a maga lányát, a Mar- rist, feleségül vegyem. — S aztán mitévő lesz a pénz? — Én ezt magának föltétlen rendelkezésére bocsátom, tehet vele amit akar, de majd csak ak- kor, ha Marival megesküdtök, a lakodalom után. Akkor ez a magáé lesz. — A pénzhez Süveges sóvár sze- mekkel nézte a vadonatúj ezres bankókat, s ilyen szemszögből néve, most már Roszogi Antit sem látta olyan megvetendő vő- nek, mint eddig. Csak megtár- hassa a sok pénzt, hogy az hon- nan származott, nem kutatta

tovább. Elég óvatosan mégis o- davetette:

— Csak azután baj ne legyen avval a pénzzel, te Anti! — Ha csak maga nem csinál vele bajt, más bizonyára nem, — felelé Anti megnyugtatólag. — Én ugyan nem, — vála- szoló az öreg, és beszóltotta Ma- riska lányát. Mariska persze nem állt a dolognak útjába, s nem szorult hosszas rábeszélés- re, hiszen ő közöttük már régen megvolt az alku amúgy suba alatt.

Igy azután két hét múlva meg- tartották a hetedhét falura szó- ló esküvőt, már mint ahogy az ilyen „pénzes völegényhez” il- lett. A falubeliek ugyan néml- gyanakvással csóválták eleinte a fejüket, Süveges pedig hamis- kásan mosolygott, de még ha- misabban a völegény.

Másnap a lakodalom után az új vő igéretéhez képest rendel- kezésre bocsátotta apósának a kikötött összeget, aki még azon melegében lenyargalt vele Kis- köcbe a bankba, hogy a kétes- értékű papirpénzt szokása sze- rint beváltsa ezüstforintosokra, amelyeket biztos helyre el lehet- ásní. A bankár a fejét csóválta, mert különösnek találta, hogy három héttel ezelőtt valaki ezüst forintosokat váltatott pa- pirra, most meg épen megfordít- va, papirpénzt váltát ezüstre. A mint előtöti csodálkozásának kifejezését adott, Süveges uram kissé megtántorodott. Mikor az- tán részletesebben megtudta, hogy ki váltátott három héttel előbb ötezer ezüst forintot pa- pirbankókra, forogni kezdett ve- le az egész világ. Lóhalálban vágatott haza, ki egyenest a füzeibe a Rábaparton, onnan pedig, miután förtelmes gyanu- ja

beigazolódott, dühösen rohant a portájára, ahol a veje épen szembe jött vele.

— Te gazember! Te zsvány! Te rabló! Elloptad a pénzem, meg a leányomat is, — rontott neki az ifjú vőnek.

— Már, hogy én? Hol és mi- kor? — felelé az ártatlan ábrá- zattal.

— Te hát, te lókötó, ki tette volna más? Ott künn a Rába- parton, a füzesben.

— Én azt ugyan nem taga- dom, — válaszó Roszogi szin- te vérforráló nyugalommal, — hogy a pénzt elvettem, de hiszen vissza is adtam magának teg- nap reggel az utolsó fillérig.

Lám még valamelyes kama- tot is kapott rá a bankban. Vagy nem?

— Ugy, ugy te sehonnai, de a pénzt a leányomért kellett vol- na fizetned, — pattogott a be- csapott após.

— Tudja mit édesapa? — fog- ta Anti a szót kéréldre, — ke- resztény országokban mana- pász már nem szokás a leányo- kat eladni, csak a pogány Kiná- ban, meg a sötét Afrikában. Va- lamire való leányt meg nem is lehet pénzen megvenni, a Maris- ka pedig épen nem érdemelte, hogy pénztér kerüljön fölkötő alá. Egyébként meg ő is kapott bennem olyan férjet, aki test- vérek között is megér ötezer fo- ritot, akár papirban, akár ezüst- ben.

Az öreg Süvegesnek erre az okos beszédre még jobban meg- nyult az ábrázata, bár azt nem tagadhatta, hogy az ő egyetlen Mariskájának „pénzes völe- gényt” kapott.

